

Nechá ministr kultury padnout knižní trh?

(tisková zpráva – 7. dubna 2020)

Skončí knihkupci, překladatelé, redaktoři, autoři, grafici... na úřadech práce? Udrží se vzdělanost a čtenářská gramotnost, když nebude co číst?

Je to už deset dní, co jsme jako zástupci téměř 90 % objemu knižního trhu seznámili předsedu vlády Andreje Babiše, ministra průmyslu a obchodu Karla Havlíčka a následně i ministra kultury Lubomíra Zaorálka s hrozícím nevratným zhroucením knižního trhu. První dva jmenovaní nahlédli vážnost situace, uznali naše argumenty i výši požadované pomoci. Ministr kultury nás vyslechl, avšak jeho následné výstupy do médií i chybějící komunikace v nás vzbuzují vážné obavy, zda vzal naše argumenty dostatečně vážně.

Knižní trh je specifická oblast kultury – je zároveň součástí průmyslu. **Tvoří významné společenské hodnoty s dopadem na vzdělanost a čtenářskou gramotnost, zároveň je ale významným zaměstnavatelem a producentem, který dává práci navazujícímu polygrafickému průmyslu.** Granty na podporu vydávání knih tvoří méně než půl procenta objemu knižního trhu, naopak knižní trh dodává do státního rozpočtu ročně více než jednu miliardu korun.

Avšak právě proto, že **knižní trh stojí z devadesáti devíti procent na vlastních nohách**, je v nynější situaci **ohrožen mnohem víc než většina ostatních oblastí kultury**. V knižním trhu nejsou žádní zřizovatelé, nespadá pod stát, pod kraje ani pod města – za vším je třeba vidět firmy, živnostníky a nezávislé tvůrce. A ti všichni jsou teď na pokraji kolapsu.

Zcela zásadně je ohrožena existence maloobchodní sítě. Knihkupectví v posledních letech nejen že neprosperovala, ona bojovala o přežití. Knihkupectví dnes není klasickým podnikáním za účelem dosažení zisku, je to spíše služba. Distribuce i nakladatelé je nutně potřebují ke své vlastní existenci, proto některé knihkupecké řetězce samotné distribuční firmy provozují. **Bez rychlé a podstatné podpory státu nemůže knihkupecká síť současnou situaci přežít.**

Nemožnost knihkupectví platit závazky, stejně jako zastavení prodeje a finančních toků, přímo existenčně ohrožuje distribuce a většinu nakladatelů. Knižní trh nebyl natolik silný, aby měl vytvořené rezervy na podobnou mimořádnou událost, jaká nastala.

Hrozí proto redukce počtu vydaných titulů za rok ze současných 15000 až na pouhou třetinu. Dále hrozí snížení počtu vydávaných kusů od titulu, což vyvolá tlak na cenu. V důsledku toho přijdou o práci nejen zaměstnanci nakladatelství, ale i navazující profese jako redaktoři, překladatelé, grafici, sazeči... a další tisíce pracovníků polygrafického průmyslu.

Očekáváme pokles knižního trhu v letošním roce nejméně o 30 %, pravděpodobně však ještě propastnější. Knižní trh ztratí až 3 miliardy obrátu.

Nabídli jsme vládě transparentní, funkční a realistické řešení na záchranu knižního trhu, které by stálo cca 1 miliardu korun, tedy ne víc, než knižní trh obvykle do rozpočtu přispívá. Tato částka je minimem, které zásadně zvýší šanci na záchranu knihkupecké i nakladatelské části knižního trhu.

Knižnímu trhu je zároveň nutné pomoci i systémově a do budoucna. Aby byl knižní trh odolnější vůči podobným otřesům, bylo by potřeba – stejně jako je tomu v řadě dalších vyspělých zemí – osvobodit knihy od DPH. Díky tomu zároveň udržíme dostupné ceny knih i v době klesající koupěschopnosti a tlaku na zvýšení cen kvůli klesajícím počtům vydaných kusů knih.

Obdobně tíživá situace platí pro vydavatele **audioknih na fyzických nosičích**, jejichž prodej je z velké části závislý na knihkupecké síti a jejichž ediční plány se od knižní produkce odvíjejí.

Jsme připraveni spolupracovat s Ministerstvem kultury a vytvořit etickou komisi, která bude dohlížet na správnost čerpání dotace.

Stojí knižní trh za jednorázovou podporu ve výši jedné miliardy? Myslíme, že se to vyplatí. A jsme přesvědčení, že už od příštího roku budeme do rozpočtu znovu přispívat.

Je třeba jednat rychle a razantně. Dosavadní postup ministra kultury pana Lubomíra Zaorálka nás nepřesvědčil, že si to uvědomuje.

Hlavní garant:

Svaz českých knihkupců a nakladatelů
sdružující přes 150 velkých i malých knihkupců
a nakladatelů jménem svého představenstva:

Martin Vopěnka (Práh) – předseda

Jakub Petr (Luxor) – místopředseda

Tomáš Černý (Mladá fronta) – místopředseda

Alena Radoušová (Kniha Českého ráje)

Iva Pecháčková (Meander)

Roman Sviták (Grada)

Tomáš Reichel (Host)

Erika Frýbortová (Kosmas)

Zdenko Pavelka (Novela Bohemica)

Petr Lovecký (Moba)

Václav Kadlec (člen představenstva)

Božena Štofková (Jota)

Stanislav Juhaňák (Triton)

Martin Bedřich (Portál)

Antoním Kočí (Euromedia Group)

Milan Trávníček (Knihy Trávníček)

Signatáři předchozí výzvy předsedovi vlády:

Lukáš Novák (Euromedia Group, Neoluxor)

Jiří Michek (KOSMAS)

Milan Gelnar (ARGO)

Jan Kanzelsberger (Kanzelsberger)

Petr Dobrovský (Dobrovský)

René Nevřela (PEMIC BOOKS)

Šárka Besedová (KNIHCENTRUM.CZ)

Další podporující subjekty:

Tomáš Výchopeň (AVA – Asociace vydavatelů audioknih)

Zdeněk Pobuda (Epocha) – člen SČKN

Viktor Stoilov (Torst)

Martin Hejkal (Hejkal)

Markéta Hejkalová (Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodě)

Aleš Lederer (Prostor)

Erik Lukavský (Fra)

Jiří Padevět (nakladatelství Academia)